

Försäkringskassans kontrollutredningar - Första tertialen 2014

Inledning

En av Försäkringskassans grundläggande uppgifter är att säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och motverka bidragsbrott. Detta är nödvändigt för att stärka förtroendet för socialförsäkringen och för Försäkringskassan. Vår utgångspunkt i kontrollarbetet är att våra kunder vill göra rätt för sig. Samtidigt är vi medvetna om att det finns de som felaktigt försöker utnyttja socialförsäkringen.

Vår utgångspunkt är att det ska vara lätt för de som söker ersättning att göra rätt från början, bland annat med hjälp av tydlig information, upparbetade kundkanaler och en välfungerande självbetjäning.

Den viktigaste delen av kontrollarbetet sker proaktivt i den ordinarie handläggningen. Där kan fel upptäckas och stoppas tidigt innan utbetalning sker. Som ett komplement till detta gör Försäkringskassan även kontrollutredningar¹ i efterhand när det uppstår en misstanke om att kunden avsiktligt undanhållit information eller lämnat felaktiga uppgifter. Målet med kontrollutredningsverksamheten är att identifiera de misstänkta bidragsbrotten.

I den här rapporten redovisas resultatet för avslutade kontrollutredningar för tidsperioden januari – april 2014. Dessutom redovisas resultatet av återrapporterade polisanmälningar från polis, åklagare och domstol.

Redovisad statistiken i den här rapporten är på riksnivå och det går inte att särredovisa på lokal nivå, då vi inte för statistik baserad på folkbokföringsort.

¹ En kontrollutredning kan startas genom en extern anmälan från allmänheten, intern impuls från förmånshandläggare eller genom en underrättelse från annan myndighet. En utredning kan också startas genom en riktad kontroll initierad av Försäkringskassan.

Sammanfattning

Under tidsperioden 1 januari – 30 april 2014 avslutades 6 005 kontrollutredningar och 432 polisanmälningar registrerades. Av samtliga avslutade kontrollutredningar har nästan 33 procent genererat en åtgärd¹. Detta är en av de högsta åtgärdsfrekvenserna som har registrerats för kontrollverksamheten. Ur ett effektivitetsperspektiv är detta en mycket positiv utveckling.

Under samma period har vi hittat felaktiga utbetalningar i 1 465 kontrollutredningar som sammanlagt resulterade i ett återkravsbelopp på nästan 98 miljoner kronor. Dessutom ledde utredningarna till beslut om avslag, stoppad och minskad ersättning som i sin tur genererade en bedömd framtida besparing på drygt 254 miljoner kronor.

- Nära 33 procent av samtliga avslutade kontrollutredningar har lett till en åtgärd under första tertialen 2014. Det är en ökning med nästan 18 procent jämfört med samma period från föregående år.
- Försäkringskassan har under andra tertialen beslutat om återkrav eller skadestånd inom assistansersättningen på knappt 31 miljoner kronor samt förhindrat drygt 45 miljoner kronor i framtida felaktiga utbetalningar inom assistansersättningen.
- Sammanlagt har Försäkringskassans kontrollverksamhet under nämnda tid upptäckt och återkrävt felutbetalningar samt förhindrat framtida utbetalningar till ett sammanlagt belopp på knappt 352 miljoner kronor.

¹ Med åtgärd avses avregistrering, avslag, ersättning upphör, minskad ersättning, återkrav, skadestånd, impuls till annan myndighet eller kombinationer av dessa.

Tabell 1. Sammanfattande statistik per tertial över kontrollutredningar (antal)

	T1 2012	T2 2012	T3 2012	T1 2013	T2 2013	T3 2013	T1 2014
Avslutade kontrollutredningar	6 790	6 047	6 706	6 905	5 980	7 092	6 005
Polisanmälningar	449	423	350	476	502	491	432
Andel polisanmälningar av totalt antal utredningar	6,6 %	7,0 %	5,2 %	6,9 %	8,4 %	6,9 %	7,2 %
Antal felaktiga utbetalningar som upptäckts under kontrollutredningar	1 402	1 301	1 399	1 369	1 328	1 401	1 465
Summa felaktiga utbetalningar (Mkr)	95,1	86,7	103,1	117,6	99,7	99,4	97,7
Summa besparingsbelopp (Mkr)	215,5	239,5	270,4	270,8	210,1	255,1	254,2
Andel utredningar med åtgärd av alla avslutade utredningar	26,2 %	27,1 %	27,1 %	26,8 %	30,8 %	27,7 %	32,6 %

Tabell 2. Åtterrporterade polisanmälningar per tertial (antal)

	T1 2012	T2 2012	T3 2012	T1 2013	T2 2013	T3 2013	T1 2014
Beslut från polis, åklagare och domstol, antal	506	316	358	333	348	465	286
Antal lagförda ¹	142	86	81	70	46	81	55
Andel lagförda av åtterrporterade beslut	28,1 %	27,2 %	22,6 %	21,0 %	13,2 %	17,4 %	19,2%

¹ Innebörden av begreppet lagförd är fällande domar, åtalsunderlåtelse samt strafförelägganden.

Kontrollutredningar

En viktig del i arbetet med att identifiera och åtgärda felaktiga utbetalningar och beivra bidragsbrott är de kontrollutredningar som Försäkringskassan genomför. En kontrollutredning kan startas genom en extern anmälan från allmänheten, intern impuls från handläggare eller genom en underrättelse från annan myndighet. En utredning kan också startas genom en riktad kontroll initierad av Försäkringskassan.

Vi stoppar eller minskar ersättningen om någon beviljats ersättning som han eller hon inte har rätt till, detta oavsett om felet är oavsiktligt eller avsiktligt. Därefter tar vi ställning till om personen ska betala tillbaka den felaktigt utbetalda ersättningen. Försäkringskassan polisanmäler misstänkta bidragsbrott i enlighet med bidragsbrottslagen (2007:612).

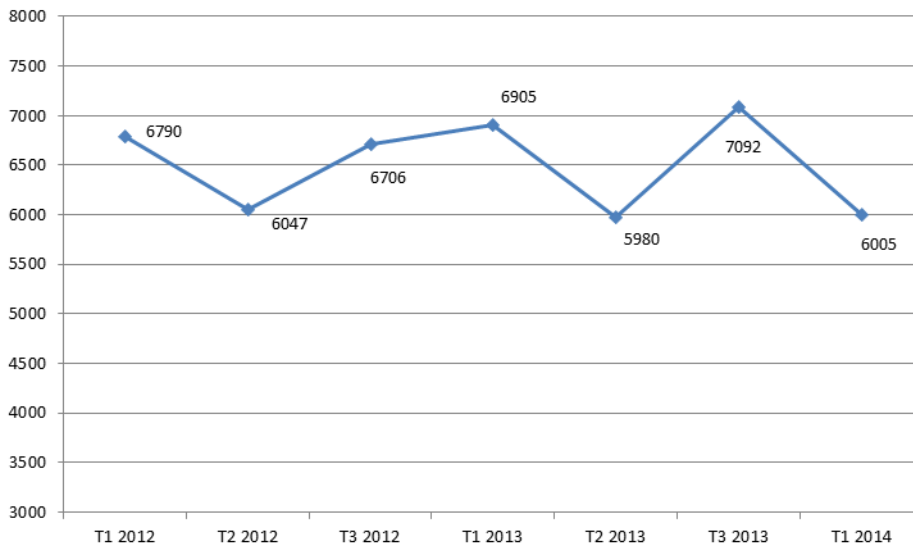
Om Försäkringskassan även misstänker att en person får felaktiga utbetalningar från en annan myndighet har vi skyldighet att meddela den berörda myndigheten enligt lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

Avslutade utredningar

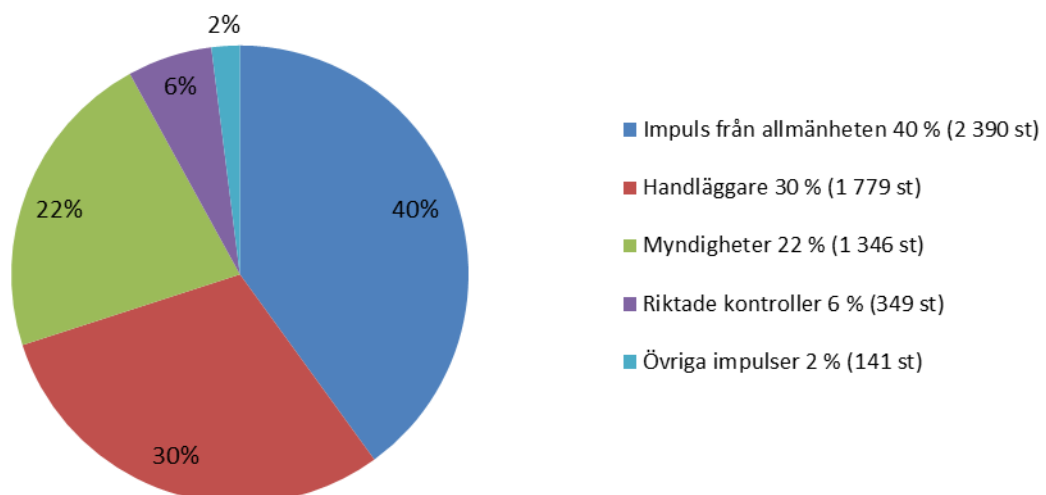
Under första tertialet avslutade Försäkringskassan 6 005 utredningar.¹ Det är en minskning jämfört med samma tidsperiod under föregående år. Utredningar avseende sjuk- och aktivitetsersättning, bostadsbidrag och sjukpenning utgör knappt hälften av de avslutade ärendena. Se tabell 3 i bilagan.

Under första tertialen 2014 har nära 33 procent av alla kontrollutredningar lett till någon form av åtgärd. Detta är ett av de högsta värdena för åtgärder som Försäkringskassans kontrollverksamhet har noterat. Den vanligaste förekommande åtgärden är att man beslutar om stoppad utbetalning och återkrav på tidigare fel utbetald ersättning.

¹ Statistiken visar antal kontrollutredningar per förmån och inte hur många personer som har varit föremål för kontrollutredningar. En person kan ha blivit utredd för flera olika ersättningar.

Diagram 1. Tidsserie över antal avslutade kontrollutredningar per tertial 2011 - 2013**Impulser till kontrollutredning**

En stor del av de avslutade kontrollutredningarna, 2 390 utredningar (40 procent) påbörjades till följd av anmälningar från allmänheten, där den övervägande andelen är anonyma anmälningar.

Diagram 2. Fördelning av impulstyper för avslutade kontrollutredningar T1 2014

Felaktiga utbetalningar och besparingsbelopp

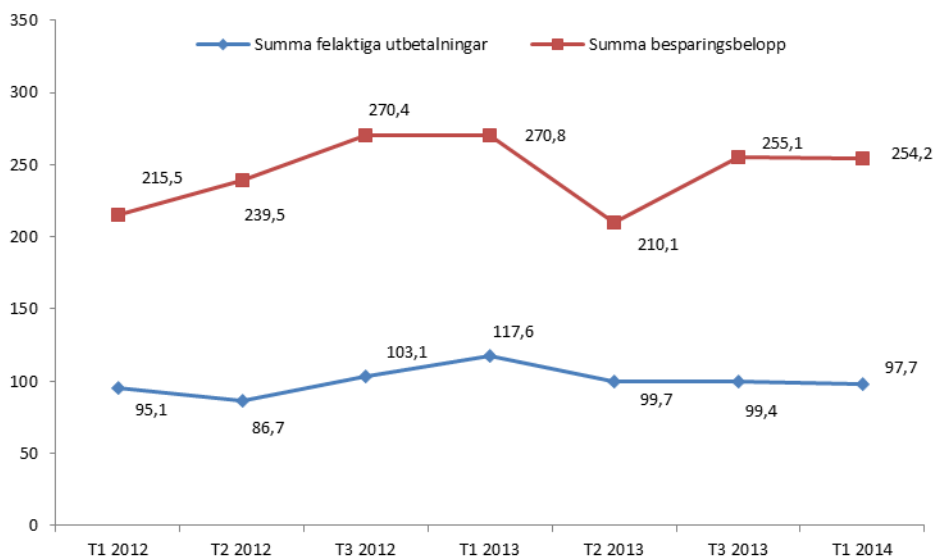
Om en kund beviljats en ersättning som hon eller han inte har rätt till ska Försäkringskassan stoppa eller minska ersättningen i samband med en kontrollutredning. Därefter ska Försäkringskassan även ta ställning till om personen ska betala tillbaka hela, eller delar av den felaktigt utbetalda ersättningen. Under första tertialen 2014 konstaterades att ersättning felaktigt betalats ut i 1 465 kontrollutredningar. Det sammanlagda beloppet för dessa ärenden uppgick till nästan 98 miljoner kronor.

Assistansersättning och sjuk- och aktivitetsersättning står för drygt halva beloppet medan flest fel utbetalningar upptäcks inom föräldrapenning (540 st), barnbidrag (642 st) och bostadsbidrag (1 020 st).

Uppskattade framtida besparingar

Utöver de utredningar som resulterar till återkrav leder många utredningar till att ersättning minskas till ett lägre belopp eller att den helt upphör. När det rör sig om en förmån som skulle ha betalats ut under en längre tid innebär detta en väsentlig minskning av framtida felaktiga utbetalningar. Under första tertialet 2014 beräknas det framtida besparingsbeloppet till drygt 254 miljoner kronor.

Diagram 3. Tidsserie över den totala summan över felaktiga utbetalningar samt besparingsbelopp, Mkr

Felaktiga utbetalningar inom assistansersättningen

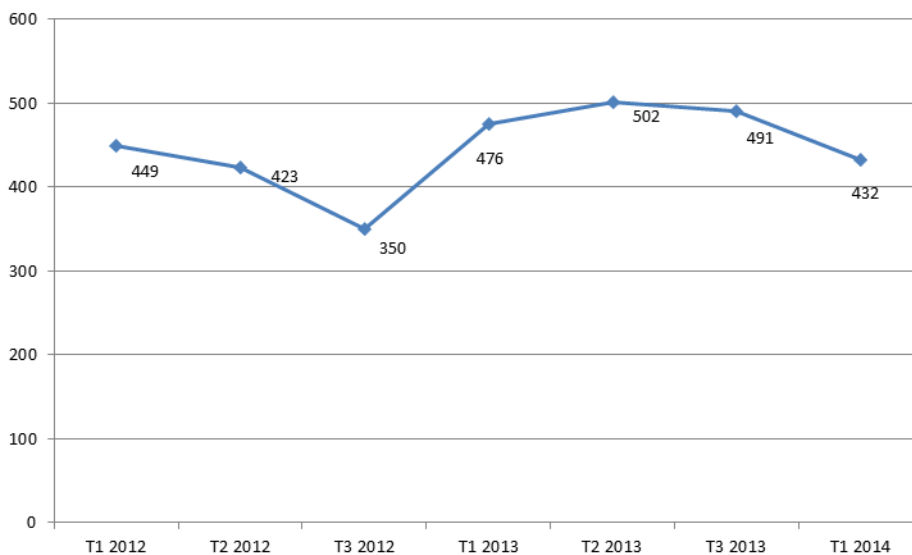
Under första tertialen 2014, har vi inom assistansersättningen ställt återkrav eller begärt skadestånd på drygt 30 miljoner kronor samt förhindrat 45 miljoner kronor i framtida felaktiga utbetalningar.

Antal polisanmälningar

Efter beslut om rätten till ersättning och eventuellt återkrav ska Försäkringskassan även ta ställning till om misstanke om brott föreligger. Enligt bidragsbrottslagen ska alla misstänkta brott polisanmälas.

Av samtliga utredningar som avslutades under första tertialen 2014 ledde drygt 7 procent, det vill säga 432 utredningar, till en polisanmälan. Jämfört med samma tidsperiod 2013 är detta en minskning.

Diagram 4. Tidsserie över antal polisanmälningar per tertial 2011 - 2013

Beslut från polis, åklagare och domstol

Polis, åklagare och domstol återrapporerade 280 beslut under första tertialen 2014.¹ Av de återrapporerade besluten ledde knappt 20 procent, det vill säga 55 stycken, till lagföring. Begreppet lagföring innebär att en person har förklarats skyldig till ett brott. Detta kan ske genom att en åklagare meddelar åtalsunderlåtelse, utfärdar ett strafföreläggande som godkänns av personen eller att personen fälls i tingsrätt. Se tabell 5.

¹ Beroende på handläggningstiderna hos polis, åklagare och domstolar kan det dröja upp till flera år innan Försäkringskassan får besked om resultatet av en polisanmälan. Statistiken över de beslut om inkommit från polis, åklagare och domstol under en viss period har därför inte något samband med statistiken över de polisanmälningar som gjorts under samma period.

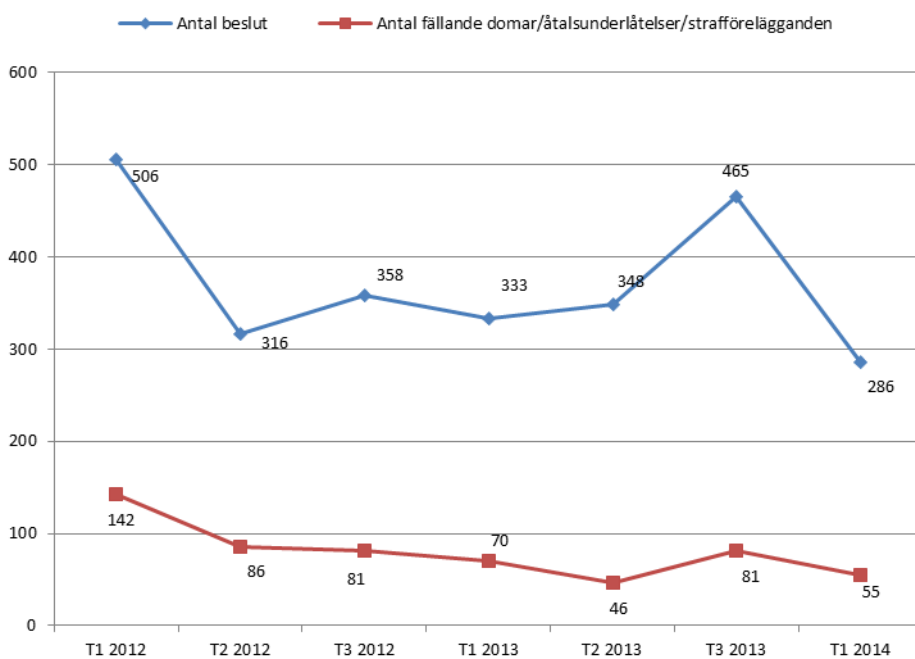
Huvudkontoret
Avdelningen Försäkringsprocesser
Enheten för kontrollfrågor
Oskar Norberg 010-116 32 37

Datum
2014-05-19

Diarienummer
023067-2014

Vi ser en minskning i antal lagförda om man jämför med samma tid föregående år. Som framgår av diagrammet ovan är det variationer mellan varje tertial, främst vad det gäller återrapportering av antal beslut.

Diagram 5. Tidsserie över antal beslut från polis/åklagare/domstol samt fällande domar/åtalsunderlåtelse/strafförelägganden

Bilaga: Tabeller över avslutade kontrollutredningar, polisanmälningar, felaktiga utbetalningar, besparingsbelopp och återrapporterade polisanmälningar redovisade per förmån över första tertialen 2014**Tabell 3. Avslutade kontrollutredningar och polisanmälningar**

Förmån	Avslutade utredningar, antal	Andel av totalt antal utredningar	Polisanmälningar, antal	Andel polisanmälningar av avslutade utredningar
Bostadsbidrag	1 020	17 %	43	10 %
Sjuk- och aktivitetsersättning	758	13 %	40	10 %
Sjukpenning	681	11 %	46	11 %
Underhållsstöd	564	9 %	31	7 %
Föräldrapenning	436	7 %	53	12 %
Tillfällig föräldrapenning	540	9 %	68	16 %
Barnbidrag	642	11 %	55	13 %
Bostadstillägg	334	5 %	18	4 %
Assistansersättning	213	4 %	48	11 %
Aktivitetsstöd	190	3 %	18	4 %
Övriga ersättningar	239	4 %	10	2 %
Ersättning saknas	316	5 %	-	-
Tandvårdsstöd	43	1 %	1	-
Arbetskadeliivränta	29	1 %	1	-
Totalt	6 005	100	432	100

Tabell 4. Felaktiga utbetalningar och besparingsbelopp (kronor)

Förmån	Felaktig utbetalning	Besparingsbelopp
Assistansersättning	30,7	45,4
Sjuk- och aktivitetsersättning	22,2	65,5
Sjukpenning	8,9	1,1
Föräldrapenning	8,2	1,3
Barnbidrag	7,6	62,9
Tandvårdsstöd	1	0
Bostadsbidrag	4,3	5,3
Bostadstillägg	3,7	10,9
Underhållsstöd	4,7	57
Tillfällig föräldrapenning	2,9	0,4
Arbetskadeföränta	1	0,2
Aktivitetsstöd	1	0,2
Övriga ersättningar	1,1	4
Totalt	97,4	254,2

Tabell 5. Åtterrporterade polisanmälningar (antal)

Förmån	Fällande och delvis fällande domar (inkl. strafförelägganden åtalsunderlåtelse,	Beslut från polis/ åklagare/domstol
Barnbidrag	-	48
Sjukpenning	10	36
Föräldrapenning	9	45
Bostadsbidrag	4	27
Sjuk- och aktivitetsersättning	15	36
Tillfällig föräldrapenning	6	30
Underhållsstöd	1	19
Bostadstillägg	3	13
Övriga ersättningar	2	6
Assistansersättning	4	7
Aktivitetsstöd	-	13
Arbetskadeföränta	1	3
Vårdbidrag	-	3
Totalt	55	286